
Sjåføren som plutselig duppet av

FRA ARKIVET

JULIE DIDRIKSEN

julie.didriksen@tidsskriftet.no

Tidsskriftet

I Tidsskriftet nr. 18/1929 finner vi historien om den 26 år gamle sjåføren som begynte å sovne bak rattet. Først klarte han å holde det skjult, blant annet ved å late som at han måtte sjekke motoren på bilen, men en dag holdt det på å gå skikkelig galt. Tilfellet ble først beskrevet i BMJ, og det var Alfred Sundal som gjenfortalte i Tidsskriftet (Tidsskr Nor Lægeforen 1929; 49: 879–80).

Illustrasjon: iStock/CSA-Archive. Tilpasset av Tidsskriftet.

A. M. Kennedy: Om narkolepsi.

Denne tilstand karakteriseres av paroksysmale anfall av søvnighet som hyppig innfinner sig om dagen og som ofte er helt uimotståelige. Tilstanden er først beskrevet i 1880 av Gélinau. Anfall av søvnighet kan naturligvis finnes som et symptom ved tilstander med sikkert påviselige patologiske lesjoner, f. eks. cerebral arteriosklerose, dyspituitarisme, supracellære cyster, encephalitis lethargica m. fl.; men der en gruppe tilfelle som synes å være «idiopatiske» eller «funksjonelle», forsåvidt som der ikke kan påvises organisk sykdom. I en del av disse tilfelle kan kataleptiske anfall slutte sig til narkolepsien.

«Men i almindelighet duppet han av nogen sekunder, fikk da gjerne nogen puff og spørsmål om hvad han mente med å kjøre slik i sik-sak»

Kasus: 26 år gl. chauffør som i 15–16 års alderen hadde «influenza» og var syk 2–3 mndr. Etter dette tilbøielighet til «blå hender». (Hans søster hadde i 23-års alderen en periode hvor hun var «nervøs og nedfor», hadde hodepine, perioder av tungsinn, men aldri søvnighetsperioder). 22 år gl. hadde han av og til forbigående anfall av dobbeltsyn som varte 5–10 min.; i begynnelsen bare dobbeltsyn én gang månedlig, men senere noget hyppigere. 3 år senere (25 år gammel) fikk han hodepine, og nu meldte der sig anfall av søvnighet mens han kjørte sin automobil. Dette kom over han plutselig uten aura, og skjønt han ikke falt isøvn mens han kjørte, var det med den største viljenspendelse han greide å holde sig våken. Men i almindelighet duppet han av nogen sekunder, fikk da gjerne nogen puff og spørsmål om hvad han mente med å kjøre slik i sik-sak. Av og til når han merket anfallet var i anmarsj, stanset han bilen og undskyldte sig med at han måtte se litt på motoren, for derved å få anfallet til å gli over.

«Han forklarte at disse rykninger først var optrådt efter at han holdt på å kollidere»

Han holdt det allikevel gående som chauffør i 6 mndr. tross daglige anfall, inntil han en dag holdt på å kjøre inn i en bil. Han opgav nu sin beskjeftigelse idet han syntes helt å miste kontrollen over sig selv, og ble innlagt i sykehus. Han frembød et engstelig uttrykk og fikk lett kramper eller rykninger i lebe, kropp eller hode ved f. eks støi; men han forklarte at disse rykninger først var optrådt efter at han holdt på å kollidere. Refleksene var livlige. Synsfelt og øienbunn normale. Urin normal. W.R. ÷. Fysikalske undersøkelser vist normale funn. Røntgenogram av sella turcica normalt. Han sov godt om natten, og sov likeledes om dagen hvis det var rolig i stuen. Av og til kom der hetetokter i ansiktet, og han følte sig het i hodet, pannen følte da varm ved berøring. Under hospitalsoppholdet klaget han over tyngde i hodet og av og til hodepine. Efter 7 ukers behandling blev han roligere og mindre søvnig, og rykningene ophørte omtrent helt. Efter utskrivningen hadde han en ukes ferie og var betydelig bedre, men blev da han kom hjem verre enn nogensinne. 2 mndr. efter utskrivningen hadde han sitt første kataleptiske anfall. I de 20 mndr. sykdommen har vart, har der ikke vist sig tegn på

intrakraniell tumor. Muligens kan tilstanden skyldes en encefalit i 16 års alderen; men hans diplopli viste sig først 6 år senere, og først 3 år efter diplopien begynte de narkoleptiske symptomer.

(The British Medical Journal, nr. 3572, s. 1112.)

Alfred Sundal.

Publisert: 23. september 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.24.0270

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.